

En ny fælles terminologi i et projekt om gamle danske væve

Kathrine Vestergaard Brandstrup, cand.mag. i
tekstilarkæologi og væveforsker

Ditte Kröner, cand.mag. i kulturhistorie og væveforsker

Center for Tekstilforskning, Københavns Universitet

<https://www.traditionaltextilecraft.dk/savetheloom>

Research group:

Eva Andersson, CTR, PI

Susanne Lervad, CTR, terminologist

Flemming Lundholm, weaver, retired

Ditte Kröner, textile archaeologist and textile historian, guest researcher at CTR

Kathrine Brandstrup, textile archaeologist and guest researcher at CTR

Students and interns:

Mathilde Sonne, Helene Lilje Jensen and Emma Grarup

Resultater af pilotprojektet 2024

- Registreringsbesøg i 6 museumssamlinger
- 50 væve registreret i en database
- 9 definerede vævetyper
- udvikling af en fælles terminologi over vævens dele

Tidligt i projektet har det vist sig, at der ikke findes en dansk væveterminologi, der dækker alle begreber og termer for vævens enkelte dele.

AAGE OG JOHANNE
LOUIS-HANSENS FOND

BECKETT-FONDEN

Udvikling af et fælles sprog om vævens dele

Fra fælles sprog til terminologi

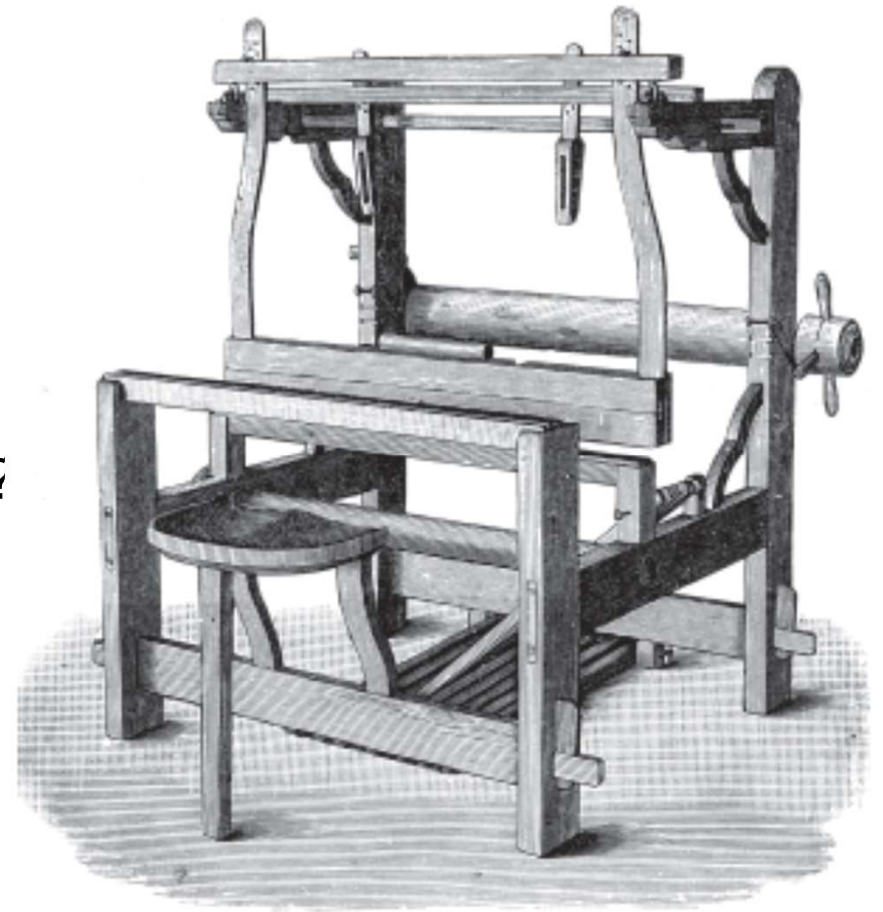
Registreringsproget ensrettet med hjælp af Nordisk Tekstilteknisk Terminologi (NTT)

Bom, bundskaft, brystbom, kontramarch, sideskamler, slagbord, strækbom, sølleskaft, trampe, tøjbom, garnbom, trisse.

Hvad kaldes slagbordets enkelte dele?

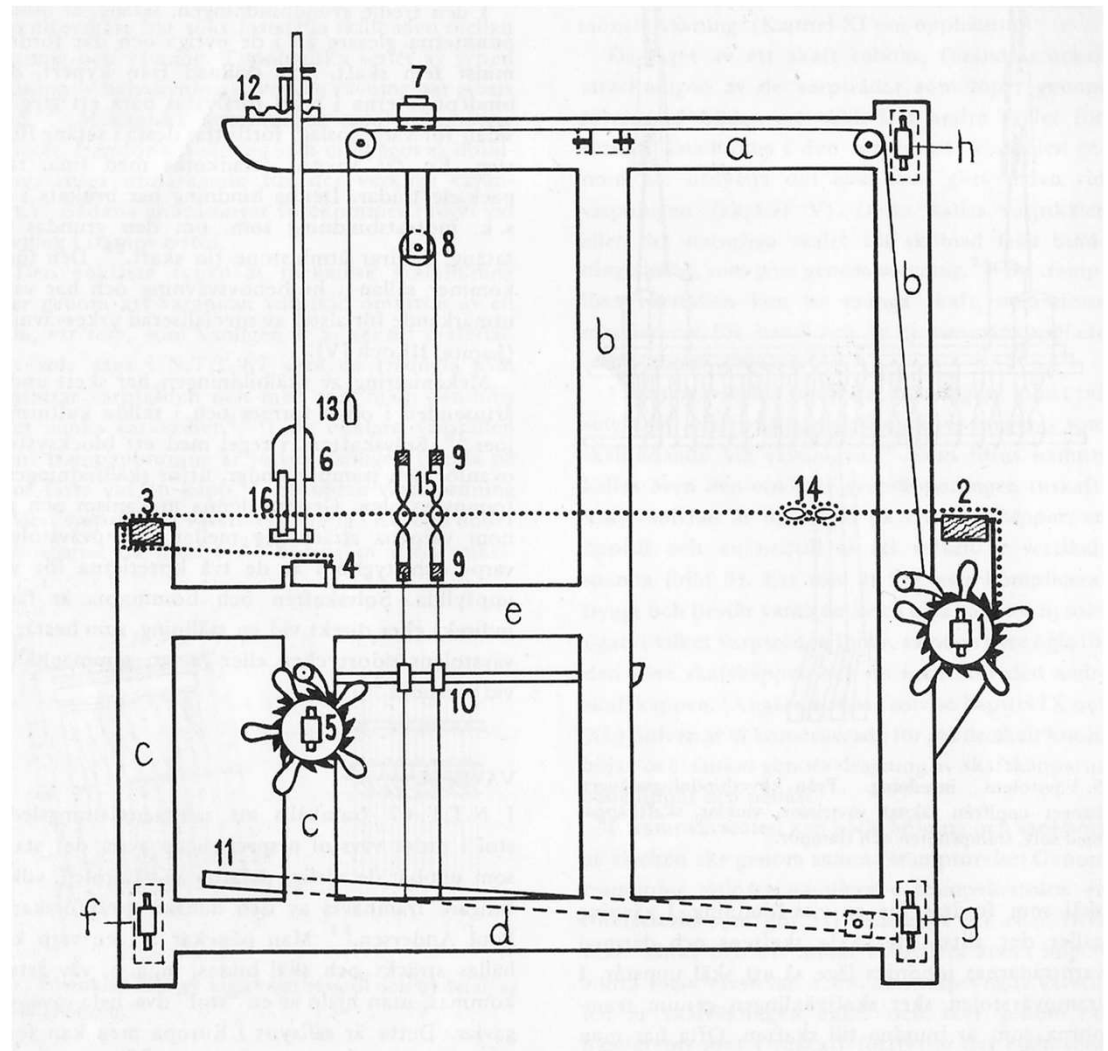
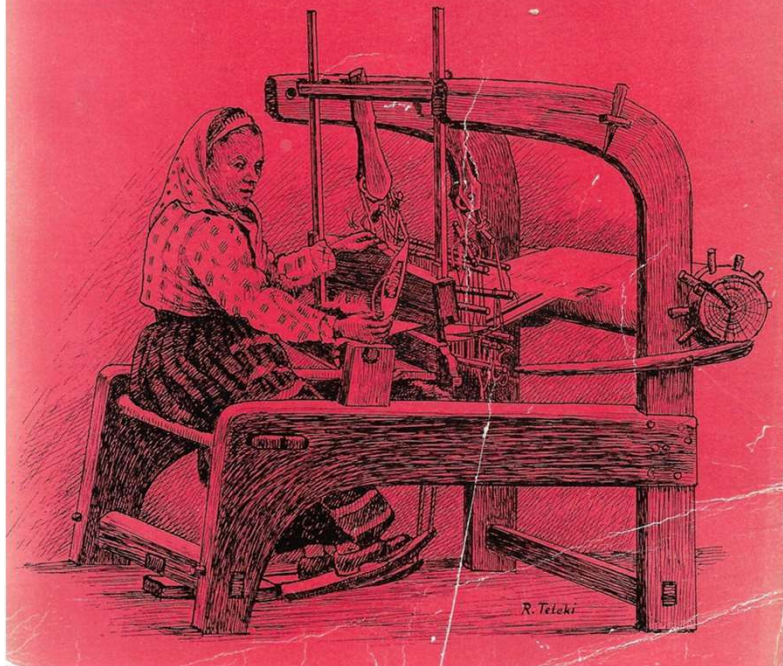
Hvad kaldes stedet hvor tramperne er monteret?

Hvordan beskrives vævens sider?

Lanthemmens vävstolar

GERTRUD GRENANDER NYBERG

UDVALG FOR FOLKEMAAL'S PUBLIKATIONER SERIE C.

(SPØRGEHÆFTER AF SPROGLIGT OG SAGLIGT INDHOLD)

Nr. 10

VÆVNING

(REDEGØRELSE OG SPØRGSMÅL)

VED

POUL ANDERSEN

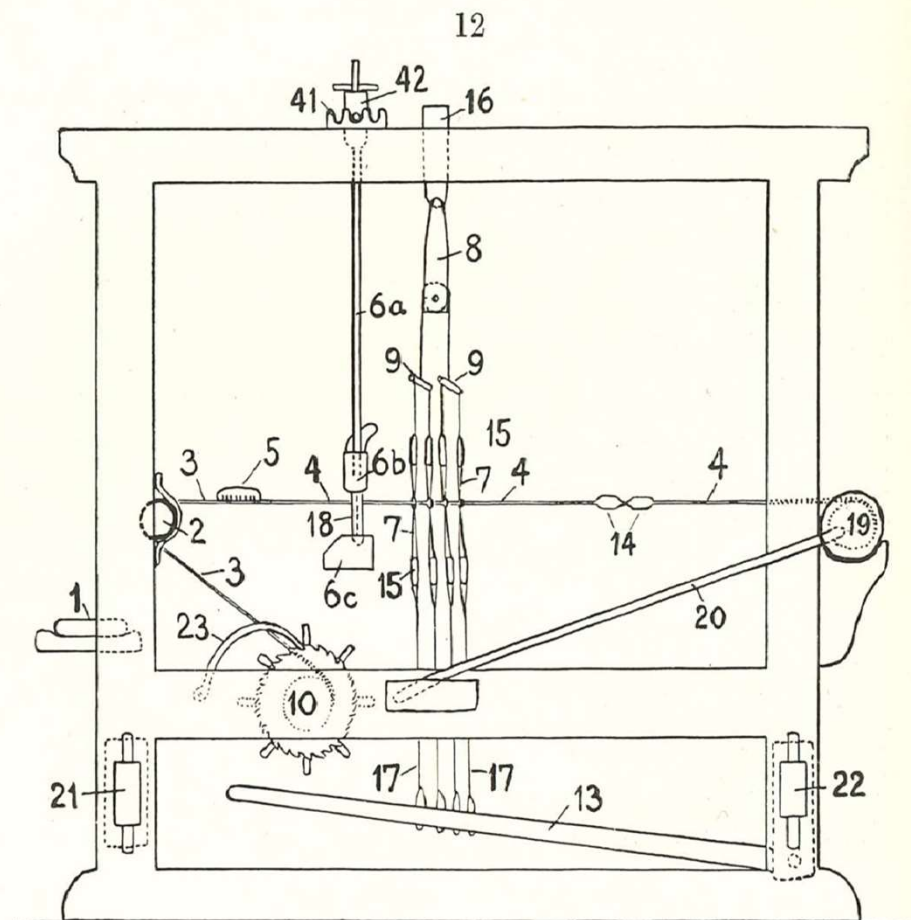
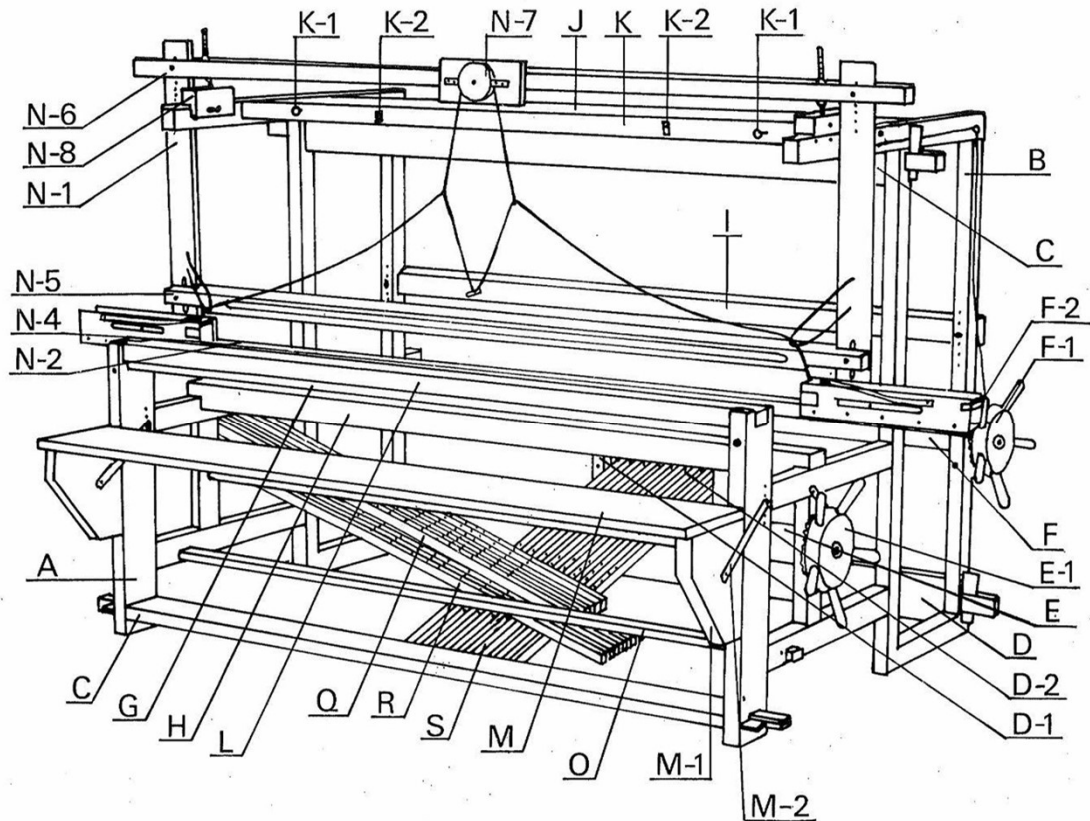

Fig. 5. Skematisk Fremstilling af helrammet Væv.

Lervad samlevejledninger - men først fra 1970'erne

VÆVENS BESTANDDELE:

- A. Venstre væveside med fabriksmonterede sideskammelholdere
 - B. Højre væveside med 2 fabriksmonterede pahler udvendig
 - C. 2 tværgående samlingsstykker hver med 2 kiler nr. 22445
 - D. Tværgående samlingsstykke med opstandere og med 2 kiler nr. 22445
 - D-1 2 fabriksmonterede opstandere
 - D-2 1 fabriksmonteret fodskammelbolt med afstandstriller nr. 24697
 - E. Tøjlbom med bomliste
 - E-1 Bomhoved med pahlhjul, sætskrue nr. 4595 og skærm-skive nr. 4908
 - F. Trendbom med bomliste
 - F-1 Bomhoved med pahlhjul, sætskrue nr. 4595 og skærm-skive nr. 4908
 - F-2 2 adskillelige trendbomsklodser, fabriksmonterede
 - G. Firkantet brystbom
 - H. Firkantet knæbom
 - I. Firkantet strækbom med 2 maskinbolte nr. 4645, 4 spændeskiver nr. 4903 og 2 møtrikker nr. 5005
 - J. Vipper, 2 for hvert skaft
 - K. Kontramarchramme med 2 maskinbolte nr. 4643, 4 spændeskiver nr. 4903 og 2 møtrikker nr. 5005
 - K-1 2 låsestifter 1/4" x 330 mm nr. 5399
 - K-2 2 vippeaksler 10 x 315 mm nr. 5361
 - L. Tøjbeskytter
 - M. Indstillelige bæk
 - M-1 2 sædeklodser
 - M-2 2 par sædestropper nr. 7432, hver med 2 maskinbolte nr. 4641, 1 møtrik nr. 5005 og 1 fløjmmøtrik nr. 5053
 - N. Hængende slagbord, (eventuelt med flyveskyttekasser), bestående af:
 - N-1 2 slagbordsarme, hver med maskinskrue nr. 4505, 2 spændeskiver nr. 4901 og 2 møtrikker nr. 5003. Eventuelt med fabriksmonterede snorestropper
 - N-2 1 fast bundstykke med maskinbolte nr. 4635, spændeskiver nr. 4902 og møtrikker nr. 5004. Antal afhænger af vævebredden.
 - N-3 1 løst bundstykke til normalt slagbord
 - N-4 1 løst bundstykke med fabriksmonterede flyveskyttekasser og snore-forbindelser
 - N-5 1 håndstykke med 2 maskinbolte nr. 4620, 2 skærmskiver nr. 4907 og 2 fløjmmøtrikker nr. 5050
 - N-6 1 bærestykke med 2 maskinbolte nr. 4633, 4 spændeskiver nr. 4902 og 2 fløjmmøtrikker nr. 5052
 - N-7 1 snorehjul med montageklods, med 2 maskinbolte nr. 4622 4 spændeskiver Nr. 4901 og 2 topmøtrikker nr. 5021.
 - N-8 2 slagbords-klodser med fabriksmonterede vippebolte. Til montering af klods, hver med 1 maskinbolt nr. 4642, 2 spændeskiver nr. 4903 og 1 fløjmmøtrik nr. 5053
- Delene N-4 og N-7 indgår kun, når væven er bestilt med flyveskytteslagbord.
- O. Opbindingsliste
 - Q. Korte sideskamler, en for hvert skaft
 - R. Lange sideskamler, en for hvert skaft
 - S. Fodskamler, en for hvert skaft

N. Hængende slagbord, (eventuelt med flyveskyttekasser), bestående af:

N-1 2 slagbordsarme, hver med maskinskruer nr. 4505, 2 spændeskiver nr. 4901 og 2 møtrikker nr. 5003. Eventuelt med fabriksmonterede snorestropper

N-2 1 fast bundstykke med maskinbolte nr. 4635, spændeskiver nr. 4902 og møtrikker nr. 5004. Antal afhænger af vævebredden.

N-3 1 løst bundstykke til normalt slagbord

N-4 1 løst bundstykke med fabriksmonterede flyveskyttekasser og snore-forbindelser

N-5 1 håndstykke med 2 maskinbolte nr. 4620, 2 skærmskiver nr. 4907 og 2 fløj møtrikker nr. 5050

N-6 1 bærestykke med 2 maskinbolte nr. 4633, 4 spændeskiver nr. 4902 og 2 fløj møtrikker nr. 5052

N-7 1 snorehjul med montageklods, med 2 maskinbolte nr. 4622 4 spændeskiver Nr. 4901 og 2 topmøtrikker nr. 5021.

N-8 2 slagbords-klodser med fabriksmonterede vippebolte. Til montering af klods, hver med 1 maskinbolt nr. 4642, 2 spændeskiver nr. 4903 og 1 fløj møtrik nr. 5053

Delene N-4 og N-7 indgår kun, når væven er bestilt med

flyveskytteslagbord.

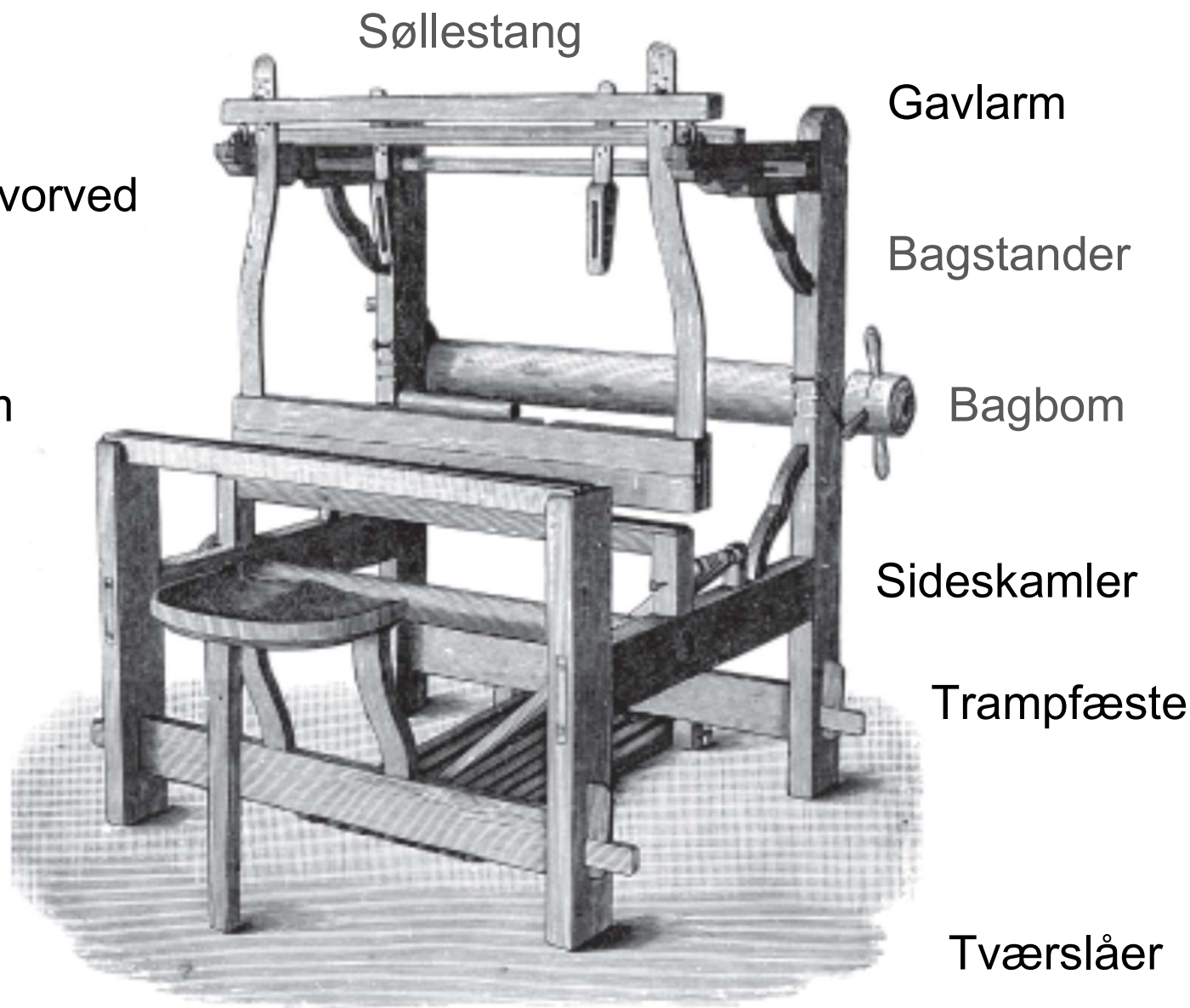
Hængende slagbord -
underslagbord og
overslagbord, stangen hvorved
slagbordet er ophængt

Brystbom

Knæbom

Tøjbom

Indbygget skammel

Søllestang

Gavlarm

Bagstander

Bagbom

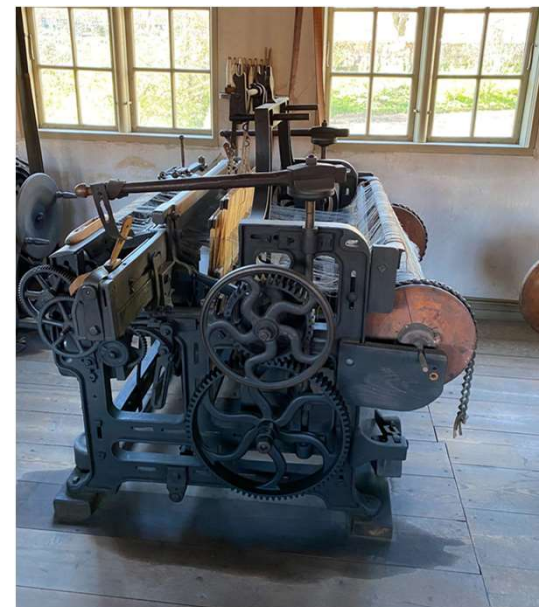
Sideskamler

Trampfæste

Tværslåer

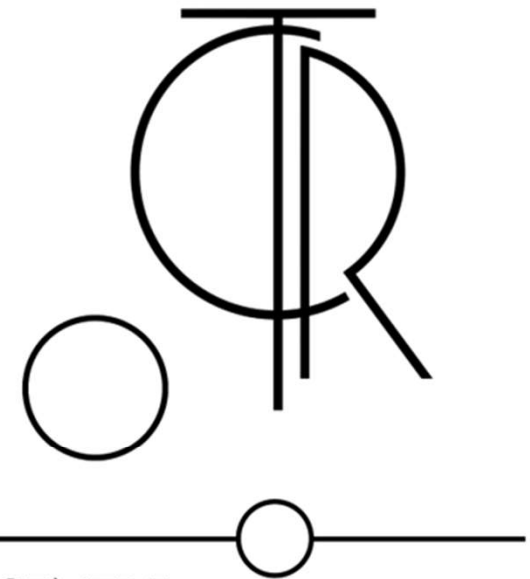
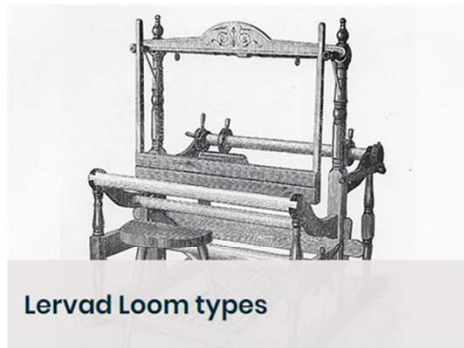
Andersen versus NTT versus Lervad

- tramper i stedet for fodskamler
- slagbordsarme i stedet for skeder
- slåer i stedet for samletræer
- bænk i stedet for siddefjæl
- stræghorn i stedet for strækbom

Der er brug for en tekstilteknisk terminologi om vævens dele, der skelner mellem håndvævning og maskinvævning og tager hensyn til den kulturhistoriske udvikling fra fortid til nutid.

TAK

Projektgruppen har en engelsksproget webside - traditionaltextilecraft.dk/save-the-loom

CENTRE
FOR

TEXTILE
RESEARCH

